

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲۰/۰۱/۰۴

پوهندوی آصف بهاند

«شپږ میلیونه ماشومان له خطر سره مخ دي»

د افغانستان پر ماشومانو او کوچنیانو باندې

د تاوتریخوالي سونامي

شپاړسمه برخه

تاو تريخوالي لکه تندر له بل خای څخه نه را پریوزي، بلکې همدا ټولنه ده او همدا مشران دی چې له کوچنیانو او ماشومانو سره یې په پوهیدنه یا نه پوهیدنه کې، په رنگارنگ بڼو سره کوي.

بي بي سي په یوه تازه رپوټ کې ویلي دي چې د افغانستان رسمي مقامات د ملگرو ملتونو له یونیسف سره په گډه پریکړه کړې ده چې د ماشومانو او کوچنیانو د ژوند د ښه کولو له پاره په گډه سره کار وکړي.

د دې بحث په پیل کې باید و ویل شي چې دا مطلب په ټوله نړۍ کې یو منل شوی حقیقت دی چې د ماشوم او کوچني د حقونو د کنوانسیون له مخې تر اتلسو کلونو لاندې افراد ټول ماشومان او کوچنیان شمیرل کېږي.

«د افغانستان پر ماشومانو او کوچنیانو باندې د تاوتریخوالي سونامي» تر سرلیک لاندې د مقالو په گڼو برخو کې مې، د تاوتریخوالي پر بېلابېلو برخو باندې خبرې کړي او د عیني مثالونو په راوړلو سره مې په مستند ډول دا ښوولي دي چې چېرې، څنگه او د ټولني په کومو برخو کې له ماشومانو او کوچنیانو سره تاوتریخوالي کېږي.

په دې ورسټیو کې ان د افغانستان د مقننه قوې په کچه د ماشومانو په حق کې تاوتریخوالي وشو او عاملین یې په ډېره حق په جانبه ژبه د دین تر پردې لاندې له خپل دریځ نه دفاع وکړه او اوس هم پر خپله خبره ټینگ ولاړ دي، «د ماشومانو د ملاتړ قانون» نه تصویبوي او د یرغمل په توگه یې ساتلی دی.

دا ډله وکیلان هڅه کوي چې د ماشومانو او کوچنیانو قانوني سن برید له اتلسو نه شپاړسو ته راټیټ کړي او په دې ډول نجوني په شپاړس کلنۍ کې بالغې وښيي. دوی په خپل دې کار سره عملاً د کوچنیانو په منځ کې جنسي توپیر ته لمن وهي. په داسې حال کې چې له ماشومانو او کوچنیانو سره د تاوتریخوالي بل ډول، جنسي توپیر دی.

له بده مرغه چې زموږ په ټولنه کې په تیره پښتنو کې د جنسي توپیر کچه ډیره لوړه ده او په کورنیو کې له نجونو نه، د هلکانو په زیږیدو خوشاله کېږي، بیا په کورنیو کې نسبت هلکانو ته نجوني ډیر کارونه تر سره کوي. په کور کې پخلی، کور پاکول، کالي مینځل او... له کور نه د باندې د څارویو پوول، خس را ټولول، له گودر نه اوبه راوړل او... چې له یوې خوا له نجونو نه د ماشومتوب او کوچنیوالي خوند او دنیا اخستل کېږي او له بلې خوا له کور نه د باندې د توهین او جنسي تیري خطر هم ور ته ډیرېږي.

د ملگرو ملتونو د یونیسف ادارې په یوه رپوټ کې، چې د ۲۰۱۶ کال په اکتوبر کې خپور شو، په دې باب داسې راغلي دي:

د پاڼو شمیره: له 1 تر 3

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته راښوولې. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکني د لیکنيزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په خیر و لولئ

«نجونی د زده کړو، ودې او له ماشومتوبه د خوند اخیستو ډېر فرصتونه قرباني کوي. د ماشومانو تر منځ د کار دغه ناندوله وېش جنسي تبعیض هم تل پاتې کوي او په ډېرو نسلونو کې د ښځو پر اوږو د کار بار ډېروي»

وکیل صاحبان چې د کوچنیانو د قانوني سن د برید پر کرښه ټینګار کوي، ولې د خوارځواکو ماشومانو او کوچنیانو د نس د مړولو فکر نه کوي. همدا اوس چې د نورو طبیعي او انساني بلاګانو تر څنګ د هوا ککړتیا د ټولو خلکو ژوند ګواښي، په تېره د ماشومانو؛ دوی ولې د دې ستونزو د حل له پاره پر یوه قانون او حللاري باندې فکر او بحث نه کوي، چې د هغوی د قانوني سن برید راتیټوي. د ملګرو ملتونو د ماشومانو د صندوق (یونیسف) په یوه راپور کې **ویل** شوي دي چې په ټوله نړۍ کې د درې سوه میلیونو په شاوخوا کې ماشومان د ککړې هوا د تنفس له جدي ستونزې سره مخ دي او کیدای شي چې له ډیرو سترو ستونزو سره مخ شي او د دوی مخ پر ودې مغزو ته صدمه ورسوي. او همدا اوس زموږ د ټولني ټول ماشومان او کوچنیان د همدې تهدید تر تیغ لاندې پراته دي؛ آیا وکیل صاحبانو د دې ستونزې په باب یوه ورځ، یو ساعت یا پنځه دقیقې خبرې کړې دي؟ یا یې دا ستونزه په پارلمان کې یاده کړې ده؟

دا ډله وکیلان په دې نه پوهېږي چې دوی رسماً له ماشومانو او کوچنیانو څخه د هغوی ماشومتوب غلا کوي او نه پرېږدي چې کوچنیان تر قانوني سن پورې (اتلس کلني چې د ملګرو ملتونو له لوري د ماشومتوب او ځوانې تر منځ د برید کرښه ټاکل شوې ده) د خپل کوچنیوالي قانون له حقونو استفاده وکړي.

پر ټولنه باندې وروسته پاتې وروست حاکم نظام او د هغوی مفت خوره عاملین د ټولنیز ژوند په هره برخه کې له خپلو واکونو نه په استفادې سره د ټولو ماشومانو او کوچنیانو ماشومتوب او کوچنیوالي غلا کوي، حتی د هغو ماشومانو او کوچنیانو چې له دوی څخه زېږېدلي وي، په پوهېدنه یا نا پوهېدني سره د هغوی نه د ژوند دغه ښکلي مرحله (د ماشومتوب نړۍ) غلا کوي او د دې نامرېبي قانون په دایره کې چې په وروسته پاتې دودیزې ټولني کې ټول خلک، حتی میندي او پلرونه ماشومانو او کوچنیانو سره د یوه مریي (غلام) په توګه چلن کوي او هیله لري چې پرته له ځنډ او پرته له استدلال څخه د دوی ټول امرونه او غوښتنې پر ځای کړي.

د بي بي سي په یوه تازه رپوټ کې ویل شوي دي چې د افغانستان د دولت او د ملګرو ملتونو د یونیسف ادارې ترمنځ یو تړون لاسلیک شوی دی چې د هغه له مخې باید «د ماشومانو اوسنی ګواښنده وضعیت ډاډمن کړي.» د دې رپوټ په یوه برخه کې **راغلي** دي:

«افغان دولت او یونیسف د ماشومانو د ملاتړ لپاره دوه کلن کاري پلان لاسلیک کړ. د پلان له مخې د افغان دولت بېلابېل وزارتونه او ادارې اړې دي چې د ماشومانو اوسنی ګواښنده وضعیت ډاډمن کړي.

چارواکي وايي، شمېرې یې ښيي چې افغانستان کې شپږ میلیونه ماشومان له خطر سره مخ دي چې د نیمایي هغو حالت یې بېرني دی.

لاسلیک شوی کاري پلان په ۲۰۲۰ او ۲۰۲۱ کلونو کې پلي کيږي چې بنسټیزه موخه یې د افغان ماشومانو د اوسني ګواښونکي حالت ښه کول دي.

پلان کې د افغانستان کورنیو او کار او ټولنیزو چارو وزارتونه او بیا عدلي او قضایي ادارې مکلفې شوي چې د ماشومانو د حقونو د ملاتړ لپاره عملي ګامونه پورته کړي.

د کار او ټولنیزو چارو وزیر سید انور سادات وايي، د افغان ماشومانو وضعیت د اندېښني وړ دی او لاسلیک شوی پلان به یې د ژوند په ژغورلو کې مرسته وکړي:

"زموږ شمېرې ښيي چې شپږ میلیونه ماشومان له جدي ګواښ سره مخامخ دي، دوی کې د درې میلیونو وضعیت په بېرني حالت کې دی، د ماشومانو د حقونو له ملاتړ او په دې برخه کې د شته قانون له پلي کولو څخه مو موخه داده چې څنګه وکولای شو ماشومان له دې وضعیتو وژغورو، له دې مخکې د سیمینارونو او روزنو له لارې د ماشوم ملاتړ ته کار کېده، اوس عملي پلان ته اړتیا لرو چې د هغوی لاسنیوی وکړو".

له دې وړاندې بیا یونسف ویلي و چې افغانستان کې د نژدې څلور میلیونو ماشومانو ژوند له ګواښ سره مخ دی.

جګړه، طبیعي پېښې، کورنۍ بې ځایه کېدنه، کورنۍ تاوتریخوالی او بې وزلي د افغان ټولني هغه ستونزې دي چې د ماشومانو ژوند یې له ګواښ سره مخ کړی دی...

"دغه پلان شاوخوا دوه دېرش میلیونه ډالر بودجه لري، مرسته کونکو د زیاتې اندازې بودجې ژمنه کړې ده، د نورو پیسو غم یې هم خورل کيږي، دا ښه پلان دی او کافي بودجه هم لري، هیله ده اړوندې ادارې او لاسلیک کونکي وزیران له دې پلانه ډېره گټه واخلي".

د رپوټ ټولې برخې ښيي چې دا یو ډېر ښه او پرځای اقدام دی، خو څنگه چې لیدل کېږي په رپوټ کې د دې کار د ترسره کولو له پاره د دوه دېرش میلیونه ډالري بودجې خبره هم شوې ده. د افغانستان پر ادارو باندې د حاکم ادارې فساد وضعیت ته په کتو سره، د دې خطر هم محسوس دی چې یاد مبلغ ته به له همدا اوسه د ادارې مافیا سترگې ور اوښتي وي او د ترلاسه کولو له پاره به یې پلانونه جوړوي؛ له دې تشویش نه ور آخوا که چېرې د ماشومانو او کوچنیانو د ژوند د ښه کېدو له پاره یاد شوي پلانونه د همدې مبلغ د امکاناتو په چوکاټ کې تطبیق کړای شي؛ زه ډاډه یم چې د ماشومانو او کوچنیانو په ژوند کې به یو څه بدلون رامنځ ته شي او له ماشومانو او کوچنیانو سره د روان تاوتریخوالي په مخنیوي کې به موثر واقع شي.

که دا کار ترسره شو، نو ودې گټل شي چې له افغان ماشومانو او کوچنیانو سره د تاوتریخوالي په مخنیوي او د هغوی د ژوند د ښه کېدو له پاره به په ملي او نړیواله کچه د لومړنیو عملي گامونو د پورته کولو لومړنۍ بېلگې وي.

د پاڼو شمېره: له 3 تر 3

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته راټولې. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکني دلیکنيزې ښې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په څیر و لولئ